

BERNAT PUIGTOBELLA

La literatura catalana acaba de tancar un any mogudet, marcat pels canvis institucionals i la Fira de Guadaluajara, i n'enceta un de nou marcat per la commemoració de l'Any del Llibre i la Lectura. És hora de fer balanç. Amb aquest propòsit, se celebra a la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya (Carrer del Carme, 47, a les set de la tarda). Els assistents podran seure al voltant de la taula de disseccions de la Sala Gimbernat, un magnífic amfiteatre anatómic del segle XVII que va ser durant molts anys la seu dels estudis de cirurgia de Barcelona. Tot i que els professors d'anatomia del passat il·lustraven les seves lliçons amb membres de cadàvers, la sessió d'avui no consisteix en una autòpsia sinó a obrir un cos ben viu, que potser té alguns membres adormits però que batega com sempre amb una mala salut de ferro. Jaume Subirana, director de la Institució de les Lletres Catalanes i inspirador d'Anatomia, diu que no faran una taula rodona ni una sèrie de conferències: "Hem adoptat el format de les convencions empresarials, en què es conviden uns quants experts a parlar amb la màxima concisió possible (tres minuts de rellotge) sobre una qüestió determinada. No hi haurà debat ni torn obert al públic. Aquí no ens interessa que es barallin ningú". Dimarts passat vam poder assistir a l'assaig general i vam recollir aquestes primeres impressions; hi faltava només l'escriptor Vicent Alonso.

► **Jordi Llavina. Responsable del programa 'El book insignia'.** "L'èxit de *Pa negre* demostra que la gent vol llegir històries de veritat. Al costat d'Emili Teixidor, destaquen les novel·les de Jaume Cabré i Carme Riera, que també se centren en la Guerra Civil. També caldria destacar *Rodàlies*, de Toni Sala, exponent i símptoma d'un estil que s'està imposant entre els escriptors catalans i que advoca per la màxima desafectació, la màxima concisió. En poesia, destacaria els volums recopilatoris de Feliu Formosa, Joan Margarit i, sobre-

Balanç i profecia de la literatura catalana

Aquest vespre, a la Reial Acadèmia de Medicina, set especialistes faran l'"Anatomia" anual de les lletres actuals

Manel Ollé, Miquel de Palol i Jordi Llavina, tres dels participants a 'Anatomia'.

tot, el de Miquel DescLOT, que ha reunit les seves traduccions de poesia a *De tots els vents*. Aquest any 2005 convivem amb el *Quixot*. Estaria bé que la literatura catalana guanyés en projecció a l'exterior, una assignatura pendent, tot i que no tinc clar que el Lluç o el nou govern hi puguin posar remei. Seria bo que el nou any ens portés traduccions de clàssics universals de qualitat. No pot ser que no puguem llegir Joseph Conrad en català".

► **Miquel de Palol, escriptor.**

"Com que no sóc acadèmic, el meu balanç serà deliberadament parcial, i potser pot semblar tendencios. En primer lloc, celebrem que s'hagin publicat obres com *Pa negre* d'Emili Teixidor, un cas en què la memòria individual conflueix amb la col·lectiva, o *Olympia a mitjanit*, de Baltasar Porcel, que ens confirma la bona forma de Porcel des que va tornar, amb *El cor del senglar*, al seu món més personal de Mallorca. En poesia destacaria *Els primers freds* de Joan Margarit, un dels tres poetes vius més importants que tenim, i l'antologia dels Imparables. En assaig, m'han interessat *La independència i la realitat*

d'Hèctor Bofill i les provocacions de Valenti Puig, tot i que hi discrepo. De cara al 2005 m'agradaria que entre tots avancéssim en el debat ideològic sobre literatura. Caldria despersonalitzar les coses. Obrir-nos tots plegats a la varietat de registres. No limitar-nos a l'experiència quotidiana i a la frase senzilla. Hi ha un debat pendent que es manté soterrat i que hauria de sortir a la llum".

► **Sergio Vila-Sanjuán. Comissari de l'Any del Llibre i la Lectura.**

"L'any 2004 ha confirmat la irrupció d'una nova generació de narradors que no van viure la Transició com a adults i que aporten a la literatura catalana un equipatge i uns temes nous. Dins l'any del Llibre dedicarem un cicle a aquesta nova generació. D'altra banda, amb l'èxit de *La pell freda*, d'Albert Sánchez-Piñol, la literatura catalana entra a la globalització i ha trencat també el mite que el llibre català traduït al castellà no funciona. L'Any del Llibre ens portarà més de 200 activitats sobre literatura catalana. Hi haurà un debat i una exposició sobre l'exili cultural català. També caldrà prepa-

rar-se bé de cara a la Fira de Frankfurt, aprofitant les lliçons apreses a Guadaluajara". ► **Joaquim Palaü. Editor d'Edicions Destino.**

"No sóc tan optimista pel que fa a la recepció de la literatura catalana a la resta de l'Estat espanyol. Més aviat s'està donant el fenomen invers. És una paradoxa cruel que Ruiz Zafón o Javier Cercas triomfin en català. Si fos un escriptor català jove m'agafaria una depressió. Dit això, penso que el pessimisme sobre el futur de la literatura catalana que ens dominava fa tres anys ha quedat desmentit per set o vuit novel·les de primera categoria publicades en els últims divuit mesos. L'èxit del rellançament de l'obra de Josep Pla als quioscos és un símptoma favorable. Crec que vivim una època de recuperació del patrimoni literari català. També hi ha un treball seriós però sòlid de traducció dels clàssics universals. La normalització del català en àmbits com el futbol s'ha fet en català, però encara tenim els mateixos lectors de Shakespeare de fa 20 anys. De cara a l'any que obrim, cal fer créixer la lectura culta en català. Puc garantir que,

si depèn de mi, els bons llibres en català, com *Les veus del Pamano* de Jaume Cabré, tenen garantida la traducció al castellà".

► **Manel Ollé. Crític literari.**

"Penso que el desànim i la manca de trempa que ens envierin no provenen de l'escassetat de talent literari sinó de la desestructuració general de la nostra república de les lletres (fragmentada en regions, sense un referent acadèmic i mediàtic suficient, sense diàleg més enllà de l'insult). Però la literatura catalana viu un període gloriós. Destacaria les aportacions de Joan-Lluís Lluís, Baltasar Porcel, Jordi Ibáñez. I, en teatre, Enric Casasses segueix confirmant amb el *Monòleg del perdó* (com abans havia fet amb *Do'm*) que és molt més que un rapsođe simpàtic. En poesia han brillat les compilacions i traduccions. Hem recuperat joies oblidades (Ruyra, Soldevila, Vallmitjana, Vila Casas). De cara al 2005 voldria expressar un desig d'augment perquè desritualitzem el calendari literari (massa centrat en Sant Jordi); perquè potenciem les revistes culturals i literàries, i també les xarxes de distribució que depassin fronteres regionals i que permetin a les editorials perifèriques mostrar el seu potencial; espero que ens replantegem d'una vegada la vigència i orientació dels premis literaris".

► **Antonio Ramírez. Llibreter de la llibreria La Central.**

"L'any 2003 es va dir que havíem tocat fons i que s'obria un canvi en el món editorial, però som al 2005 i encara no s'ha fet net d'un model editorial català ja caduc. No s'ha sabut crear per al català un model alternatiu a l'edició castellana, i s'ha continuat amb la megaproducció basada en el catastròfic suport genèric i el bombeig indiscriminat de novetats. Només els poetes, que es mouen al marge per altres circuits, s'han salvat d'aquesta perversió. El paper de la indústria és fer de filtre entre el creador i el públic. Ha fallat el procés de cocció. Els premis i el suport genèric han precipitat moltes publicacions i el lector català ha trobat l'alternativa en el castellà. Al lector que l'any 2003 va descobrir *La pell freda*, ¿què se li ha donat el 2004 per continuar llegint en català? *Pa negre* i poca cosa més. La gent que hauria d'estar llegint en català, ara llegeix Bolaño i Vila-Matas. De cara al 2005 l'administració ha de revisar el sistema d'intervenció al món del llibre; s'ha de jerarquitzar, crear xarxes de difusió, altres circuits. La indústria editorial no es pot basar en un suport genèric".